

علل انحطاط فرهنگی
جامعه اسلامی از دیدگاه
امیرالمومنین علی علیه السلام

مصطفی سعادت

شناسنامه: سعادت، مصطفی، ۱۳۵۶.

عنوان و پدید آورنده: علل انحطاط فرهنگی جامعه اسلامی از دیدگاه امیرالمومنین علی (ع) / مصطفی سعادت.

مشخصات نشر: قم، آبات ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۲۴۲ صفحه

شابک: ۶ - ۰ - ۹۶۵۷۷ - ۶۲۲ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. دیدگاه درباره فرهنگ

رده‌بندی کنگره: BP۳۸ / ۰۹

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۱۵

شماره کتاب شناسی ملی: ۶۰۲۲۸۴۳

انتشارات آبات

۰۹۱۰۷۷۱۷۱۸۷

شناسنامه

عنوان کتاب: علل انحطاط فرهنگی جامعه اسلامی از دیدگاه امیرالمومنین علی (ع)

نویسنده: مصطفی سعادت

طرح جلد و صفحه آرایی: سید جواد حائری

ناشر: آبات

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: چاپ اول / ۱۳۹۸

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۳
---------------	----

فصل اول علل بینشی انحطاط فرهنگی جامعه از دیدگاه امام علی

مقدمه.....	۱۷
جهل و نادانی.....	۱۹
مفهوم شناسی جهل و نادانی.....	۱۹
جهل و نادانی به خدا (عدم معرفت خدا).....	۲۳
جهل و نادانی به خود (عدم خود شناسی) خود شناسی.....	۲۵
جهل و نادانی به راهنمایان و هادیان.....	۲۸
تحریف دین.....	۳۳
مفهوم شناسی تحریف.....	۳۳
تحریف دین از نگاه قرآن.....	۳۴
تأثیر تحریف دین بر انحطاط فرهنگی جامعه.....	۳۶
تقلید کور کورانه.....	۴۰
مفهوم شناسی تقلید.....	۴۰
آفات تقلید کردن.....	۴۱

فصل دوم علل رفتاری انحطاط فرهنگی جامعه از دیدگاه امام علی

مقدمه.....	۴۹
گفتار اول: علل فردی.....	۴۹
یأس و ناامیدی.....	۴۹
مفهوم شناسی یأس.....	۵۰
یأس و نومیدی در قرآن.....	۵۰
یأس و نومیدی در کلام حضرت علی 	۵۲
عوامل ایجاد یأس و نومیدی.....	۵۳
تأثیر یأس و ناامیدی بر انحطاط فرهنگی جامعه.....	۵۴
دنیا طلبی.....	۵۵

۵۵	 مفهوم شناسی دنیا
۵۶	 دنیا در قرآن
۵۸	 دنیا طلبی از دیدگاه امام علی (ع)
۵۹	 انواع دنیا طلبی
۶۱	 خطرات و مفسد دنیاگرایی و دنیاپرستی
۶۲	 تملق و چاپلوسی
۶۳	 مفهوم شناسی تملق
۶۳	 تملق در قرآن
۶۴	 تملق از دیدگاه امام علی (ع)
۶۶	 آثار و پیامدهای چاپلوسی
۶۶	 نفاق و دورویی
۶۸	 کبر و غرور
۷۱	 خود رأیی
۷۱	 خود رأیی از دیدگاه امام علی (ع)
۷۳	 تاثیر خودرأیی بر انحطاط فرهنگی
۸۱	 کینه
۸۱	 مفهوم شناسی کینه
۸۱	 کینه از دیدگاه قرآن
۸۲	 حقد و کینه از دیدگاه حضرت علی (ع)
۸۴	 عوامل کینه ورزی
۸۵	 سوء ظن
۸۶	 مفهوم شناسی سوء ظن
۸۶	 انواع سوء ظن
۸۷	 آثار و پیامدهای سوء ظن در کلام امام علی (ع)
۸۸	 از بین رفتن آرامش جامعه
۸۸	 از بین رفتن اعتماد در جامعه
۸۸	 از دست دادن دوستان

۸۹.....	ستم نمودن.....
۹۲.....	تندخویی.....
۹۲.....	مفهوم شناسی تندخویی.....
۹۲.....	تندخویی از دیدگاه حضرت علی علیه السلام
۹۶.....	آثار تندخویی بر انحطاط فرهنگی.....
۹۷.....	تکبر.....
۹۹.....	مفهوم شناسی تکبر.....
۹۹.....	نکوهش تکبر در آیات و روایات.....
۱۰۰.....	انواع تکبر.....
۱۰۰.....	تکبر در برابر خدا.....
۱۰۱.....	تکبر در برابر پیامبران و فرستادگان الهی.....
۱۰۱.....	تکبر در برابر مردم.....
۱۰۱.....	اسباب تکبر.....
۱۰۴.....	مفاسد و پیامدهای تکبر.....
۱۰۴.....	آلودگی به شرک و کفر.....
۱۰۵.....	محروم شدن از علم و دانش.....
۱۰۵.....	سرچشمه بسیاری از گناهان.....
۱۰۶.....	مایه تنفر و پراکندگی مردم.....
۱۰۹.....	اتراف.....
۱۰۹.....	مفهوم شناسی اتراف.....
۱۰۹.....	«اتراف» در قرآن.....
۱۱۱.....	اتراف در کلام امام علی علیه السلام
۱۱۴.....	اسراف و اتراف مقدمه سقوط ملتها.....
۱۱۶.....	پیروی از شیطان.....
۱۱۷.....	مفهوم شناسی شیطان.....
۱۱۷.....	شیطان از دیدگاه قرآن.....
۱۱۸.....	شیطان از دیدگاه امام علی علیه السلام

۱۲۰.....	تأثیر شیطان بر انحطاط و اهداف آن.....
۱۲۵.....	غفلت.....
۱۲۵.....	مفهوم شناسی غفلت.....
۱۲۶.....	غفلت در قرآن.....
۱۲۷.....	غفلت از دیدگاه امام علی
۱۲۸.....	عوامل غفلت.....
۱۲۸.....	جهل و نادانی.....
۱۲۸.....	تقلید کورکورانه.....
۱۲۸.....	پیروی بی دلیل از عادت و سنن غلط.....
۱۲۸.....	تکبر و غرور.....
۱۲۹.....	آرزوهای طولانی.....
۱۲۹.....	انواع غفلت.....
۱۳۰.....	راههای زدودن غفلت.....
۱۳۰.....	مداومت بر ذکر خدا.....
۱۳۱.....	ممارست بر فکر کردن.....
۱۳۱.....	ترک هم نشینی با غافلین.....
۱۳۲.....	یاد نعمتها و نعمت‌دهنده.....
۱۳۲.....	مراقبه و مواظبت بر اعمال.....
۱۳۴.....	هوی و هوس.....
۱۳۴.....	مفهوم شناسی هوی.....
۱۳۴.....	هوای نفس در قرآن کریم.....
۱۳۵.....	هوای نفس از دیدگاه امام علی
۱۳۶.....	پیامدهای پیروی از هوای نفس.....
۱۳۶.....	غفلت از یاد خدا.....
۱۳۶.....	عدم بصیرت.....
۱۳۶.....	ایجاد فتنه و فساد.....
۱۳۷.....	گمراه شدن.....

۱۳۷	زمینه‌سازی سقوط.....
۱۳۸	بی دینی و بی عقلی.....
۱۴۰	تعصب.....
۱۴۱	مفهوم شناسی تعصب.....
۱۴۱	تعصب از دیدگاه قرآن.....
۱۴۲	تعصب از دیدگاه امام علی (ع).....
۱۴۴	عوامل تعصب ورزیدن.....
۱۴۴	تکبر.....
۱۴۵	تقلید کورکورانه.....
۱۴۵	آثار و پیامدهای تعصب.....
۱۴۵	انحراف از حق.....
۱۴۵	جاهلیت.....
۱۴۶	تفرقه در جامعه.....
۱۴۸	گفتار دوم: علل اجتماعی.....
۱۴۹	ظلم و ستم.....
۱۴۹	مفهوم شناسی ظلم.....
۱۴۹	ظلم در قرآن.....
۱۵۰	ظلم از دیدگاه امام علی (ع).....
۱۵۷	تاثیر ظلم بر انحطاط فرهنگی.....
۱۵۹	انحراف بزرگان و نخبگان سیاسی.....
۱۶۰	مفهوم شناسی نخبگان.....
۱۶۱	تاثیرگذاری نخبگان بر انحطاط فرهنگی از منظر امام علی (ع).....
۱۶۴	آثار و نتایج و پیامدهای بزرگان و نخبگان در انحطاط فرهنگی.....
۱۶۵	فتنه و فتنه انگیز.....
۱۶۵	مفهوم شناسی فتنه.....
۱۶۶	مفهوم «فتنه» در قرآن کریم.....
۱۶۸	فتنه در کلام امام علی (ع).....

- عوامل پیدایش فتنه ۱۷۰
- دوستی دنیا ۱۷۰
- مال اندوزی ۱۷۱
- تأثیرات و پیامدهای فتنه بر انحطاط فرهنگی جامعه ۱۷۲
- راه‌های برون رفت از فتنه‌ها ۱۷۳
- ایمان و تقوا ۱۷۳
- احتیاط کردن ۱۷۳
- تمسک به قرآن کریم ۱۷۴
- پیروی از اهل بیت (ع) ۱۷۵
- عدم تبعیت از رهبری ۱۷۶
- آثار عدم تبعیت از رهبر و پیشوا در انحطاط فرهنگی جامعه ۱۷۹
- تفرقه و پراکندگی جامعه ۱۸۴
- مفهوم شناسی تفرقه ۱۸۵
- تفرقه در قرآن ۱۸۵
- تفرقه از دیدگاه امام علی (ع) ۱۸۷
- پیامدهای تفرقه ۱۹۰
- ترک امر به معروف و نهی از منکر ۱۹۳
- مفهوم شناسی معروف و منکر ۱۹۳
- امربه معروف و نهی از منکر از نگاه امام علی (ع) ۱۹۴
- آثار و برکات امر به معروف و نهی از منکر ۱۹۷
- منفعت برای آمر و ناهی ۱۹۷
- تقویت مومنین و تضعیف منافقین ۱۹۷
- علت وجوب امر به معروف و نهی از منکر ۱۹۷
- آثار ترک امر به معروف و نهی از منکر ۱۹۸
- عدم تبعیت از نیکان جامعه ۱۹۸
- نابودی حکومت‌ها ۱۹۸
- تسلط بدان بر جامعه ۱۹۹

۲۰۰	دگرگونی ارزش‌ها
۲۰۴	حاکمان نااهل
۲۰۴	مفهوم شناسی حکم و حاکم
۲۰۵	حاکمان شایسته در قرآن
۲۰۶	ضرورت تعیین حاکم
۲۰۸	دیدگاه امام علی { درباره حکومت
۲۰۹	خصوصیات حاکم شایسته از دیدگاه امام علی (ع)
۲۰۹	رعایت تقوای الهی
۲۱۰	اجتناب از خودکامگی و استبداد
۲۱۰	یاری کردن دین الهی
۲۱۱	طلب یاری از خداوند
۲۱۱	برقراری عدالت
۲۱۴	تساهل و تسامح
۲۱۴	مفهوم شناسی تساهل و تسامح
۲۱۵	تساهل و تسامح در آیات و روایات
۲۱۷	انواع تساهل و تسامح
۲۱۷	تاثیر تساهل و تسامح بر انحطاط فرهنگی از دیدگاه امام علی (ع)
۲۱۹	فقر
۲۲۰	مفهوم شناسی فقر
۲۲۰	فقر در قرآن
۲۲۱	فقر از دیدگاه امام علی (ع)
۲۲۴	علل فقر
۲۲۴	پیامدهای شوم فقر
۲۲۸	راه کارها و پیشنهادات
۲۳۰	منابع
۲۴۰	مقالات
۲۴۱	سایت و نرم افزار

پیشگفتار

کلام و گفتار حضرت علی (ع) و نهج البلاغه سراسر سرشار از موضوع‌های فرهنگی، عوامل اعتلاء و انحطاط فرهنگی در جوامع می‌باشد. جامعه از دیدگاه اسلام در تمام ابعاد آن چهره متفاوت از دیگر جوامع دارد که این نگاه ناب را می‌توان از دیدگاه امام علی (ع) به گونه‌ای شفاف و عمیق بیرون کشید. از نگاه امیرالمومنین (ع) علل انحطاط فرهنگی به گونه‌های بینشی و رفتاری تقسیم می‌شود. در علل بینشی مواردی مانند جهل و نادانی، تحریف دین و تقلید کور کوانه عامل انحطاط جامعه هستند و علل رفتاری به دو گونه فردی و اجتماعی تقسیم می‌شود که در علل فردی، عواملی مانند ناامیدی، دنیاطلبی، پیروی از شیطان، غفلت، تملق، خودرایی، کینه، سوءظن، تندخویی، تکبر و إتراف، پیروی از هوی و هوس و تعصب سبب انحطاط جامعه می‌گردند و در عوامل اجتماعی هم ظلم، انحراف بزرگان و نخبگان سیاسی، فتنه، عدم تبعیت از رهبری، تفرقه، ترک امر به معروف و نهی از منکر، دگرگونی ارزش‌ها، حاکمان نااهل، تساهل و تسامح و فقر از جمله عواملی هستند که جامعه را به سقوط و انحطاط سوق می‌دهند. لذا این تحقیق بر آن است که با بررسی کلام گهربار امام علی (ع) به این سوال پاسخ دهد که موارد انحراف جوامع در زمینه فرهنگی چگونه اتفاق افتاده است و چه ضوابط و قوانینی امواج انحطاط فرهنگی جامعه را به گرداب خویش فرو می‌برد که مسلماً شناسایی عوامل سقوط یک جامعه و پیشگیری از آن، جامعه را از انحطاط و زوال دور کرده و جامعه را به سوی اهداف حقیقی اسلامی سوق می‌دهد. روش پژوهش در این کتاب به صورت تحلیلی و توصیفی می‌باشد.